

1 3690

I.

Hedersbetygelser.

Hedersbetygelse

åt

Pål Christensson

den 5-te augusti 1881

och önskas att Herren måtte blifva hedersgästen i eder boning
både i dag och under hela eder lefnad.

Hedersbetygelse

åt

Kjersti Arvidsd-r

den 5-te augusti 1881

och önskas att han, som är alla goda gåfvors gifvare, äfven måtte
vara hos eder med sin välsignelse både i dag och under hela
eder lifstid.

Denna tavla, som ägdes av Pål Christensson, vilken blivit tilläg-
nad den på sin bröllopsdag, är den enda brölloptavla jag sett.
Av övriga liknande tavlor jag sett ha de varit till åminnelse
av döda eller också har det varit en födelsedagslyckönskan.

-----Skriv endast på denna sida-----

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hedersbetygel-
ser.

absent 2

Stabbarps gruva, vilken nu är nedlagd.

År 1867 öppnades Stabbarps gruva för upptagande av eldfast le-
 ra. Den var i verksamhet ~~xxxx~~ i två år eller tills 1869 och driften låg
 nere till hösten 1872 då ett pumpverk anlades, som pumpade det förra
 schaktet fritt från vatten samtidigt som ett nytt upptogs. 1875 bygg-
 des en fabrik där man tillverkade eldfast tegel, men natten mellan den
 13-14 december 1881 nedbrann fabriken. År 1888 övertogs gruvan av Hö-
 ganäsbolaget ^{bolaget} tillverkade eldfast tegel däribland glaserad taktegel.
 Tillverkningen av denna fortsatte till in på 1900-talet, men driften
 har under de senaste tjugo åren legat nere. ~~xxx~~ Byggnader och skorste-
 nar ha dock kvarstått till 1931 då bolaget försålde samtliga byggnad-
 er till nedrivning och bortförsling. Skorstenarna sprängdes ned och nu
 återstår ingenting annat av hela gruvdriften än några gråa slagghögar,
 vilka vittnar ~~x~~ om att här en gång drivits en industri, som troddes
 bliva lönande. Ingeniörsbostaden, som allmänt ~~känt~~ av folket i trakten
 kallas "kasernen", har för några år sedan försålts till ålderdomshem
 för socknarna V. Ströö, Bosarp, Trollenäs, Remmarlöv och Stehag, vilka in-
 gått kommunalförbund. Här ha nu blivit ett tidsenligt och trevligt ål-

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Stabbarps gru-
 va, vilken nu
 är nedlagd.

derdomshem och för de personer, som färdas där förbi ter sig denna två-
vånings herrgårdsbyggnad riktigt idyllisk där den ligger inbäddad i en
lummig park.

III.

Ett minne från branden i Öslövs by 1859.

I samlingen från Bosarp har omtalats den förfärliga brand, som
ödelade Öslövs by i Bosarps församling midsommardagen 1859. För alla
dem, som minnas denna händelse har den stått kvar i minnet mycket tyd-
ligt, trots att de flesta, som nu leva, endast voro små barn när ~~de~~ hän-
delsen ägde rum. Sagesmannen var endast mellan tre och fyra år vid
nämnda händelse, men ändå kan han minnas, när han och hans far Christen
Pålsson körde till de husvillan byamännen med säd, som insamlats. Sages-
mannens far var nämligen ålderman i Stabbarp det året och när bönder-
na här sågo hur svårt det var, att skaffa den nödtorftiga säden samla-
de de samman sådan och så blev det åldermannens tur att köra i väg
med vad, som kunnat undvaras.

Sagesmannen berättar, "Jag fick följa mä far å ja glömmor ente
di många svarte skorstenana (22) där sto. När vi kom te byen sto manna-
na samlade i klockarens port (den enda gård som blivit räddad) å den

gamla klockaremorän kom ud å ga me en balle!"

Man förstår, att denna hjälp var välkommen, ty på denna tid då det ej var så gott om spannmål och den förlust de flesta lidit, gjorde att det ej var så lätt att köpa kanske ens den nödvändiga brödsäden. Sådan behävie ju köpas, ty ännu återstod nästom ett par månader tills den nya skörden kunde tagas i användning.

IV.

Den gemensamma fäladen och den gemensamme "vöjtehören"

Bönderna i Stabbarps by hade gemensamma fälader vid Ulfstorp och där Kullagården nu har sina ägor (Denna gård har förut tillhört Trollenäs gods, men försåldes 1931 till lantbrukaren Edv. Clemensson, Wittseröd, som under många år arrenderat gården). Här gingo byns kreatur på gemensamt bete och vaktades av en gubbe eller pojke, som var gemensamt anställd av bönderna i byn.

Den 24 maj skulle alla djuren släppas på bete. De gingo på fälden under dagarna, men på kvällarna drevos de hem och togos in över natten av var sina ägare. Varje ägare innehavare av en gård i byn, hade rätt, att ha ett visst antal djur på fäladen, men hade han inte antalet

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den gemensamma fäladen och den gemensamme "vöjtehören"

fullt hade han rätt att taga andras djur och dessa lågo då i backe den s.k. "Gadebacken" över natten. "Hören" skulle sammankalla djuren för att kunna driva dem iväg till betesplatsen. För den skull tutade han i byahornet klockan fyra på morgonen och då skulle alla bönderna driva sina djur till smalingsplatsen. Dessa voro då mjölkade och sedan voro de borta till solnedgången.

Såsom nämnts var "hören" anställd av hela byn och i följd därav skulle han också avlönas av alla. För den skull skulle han äta på olika ställen i byn och deras avlöningsskyldigheter beräknades efter gårdens storlek. Sålunda skulle han ha mat fyra dagar å rad på ett ställe med trettio tunnland och två dagar på ett ~~fyra~~ ställe med femton tunnland. ^{Detta} allt varierande på gårdens yttnehåll och kreatursbestånd. Han skulle dessutom ha en avlöning av tjugo kronor för sommarmånaderna samt äga rättighet att upptaga påsk- och julmat på de gårdar han varit anställd.

V.

Julseder angående tjänarna.

Förutom den gemensamma "hören" hade man vanligen en vaktpoj-

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Hörens" lö-
neförmåner.

Julseder an-
gående tjänar-
na.

ke på varje gård, ty ibland hade man flera djur än de, som hade rätt att gå på den gemensamme fäladen, och så skulle man ha vaktat får, svin och gäss. Dessa pojkar kommo vanligen tidigt på våren och stannade kvar x till "mikaeli" (den 24 okt.). Det var vanligt att ~~xxxxx~~ vaktpojken blev bjuden till den gård han varit under sommaren och fira julafton. Om pojken varit omtyckt kunde det hända, att besöket utsträcktes till att jämväl omfatta juldagarna, och då han sedan skulle gå hem fick han vanligen en brödkaka med sig hem till föräldrarna.

Det var också en allmän sed, att tjänarna skulle ha bröd med sig hem vid besöken i hemmen under julen. De fingo en fin och en grov brödkaka och dessa blevo vanligen en välkommen tillökning i brödförråden i de ofta fattiga hemmen.

VI.

När byns angelägenheter skulle dryftas.

Åldermanssysslan skiftade på de olika bönderna i byn. När någon viktigare angelägenhet skulle behandlas, var det åldermannens plikt att genom tutning i byahornet samla bönderna för överläggning. Var det någon, som uraktlät att hörsamma kallelsen, fick han enligt byaordningen

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vaktpojkens
julvistelse.

Tjänarnas
julbröd.

När byns an-
gelägenheter
skulle dryfta

böta ett halft stop brännvin, vilket sedan gemensamt delades mellan gubbarna.

VII.

Julbrödet skulle gömmas till hästarna.

Det var en allmän sed, att man skulle gömma en kaka av julbrödet till vårarbetet skulle börja. Innan man körde den första körseln vid vårarbetet skulle häst och karl ha en bit av julbrödet, för att de skulle bli starka och kraftiga att kunna utstå det krävande arbetet.

Det var en allmän sed, att sexradskornet skulle sås den 18 maj såvida vädret ej var alldeles för ogynnsamt.

VIII.

/för/

Stål såsom skydd ~~mak~~ nykalvade kor.

Det var ej endast skyddsåtgärder som vidtogos vid ett barns födelse, utan även då djuren fingo ungar var det en hel del saker, att iakttaga för att skydda dem mot trolleri och allehanda omt. Särskilt var man rädd, att trollen skulle ha makt över korna. För att skydda en nykalvad ko från trollens makt, lade man en kniv i spannen första gången kon mjölkades efter kalvningen och när den skulle ledas ut

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Julbrödet skulle gömmas till hästarna.

Sexradskornets sådd.

Stål såsom skydd för nykalvade kor.

första gången efter kalvningen lade man en kniv eller något stål över
/n/
de tröskæl hon skulle gå över.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV